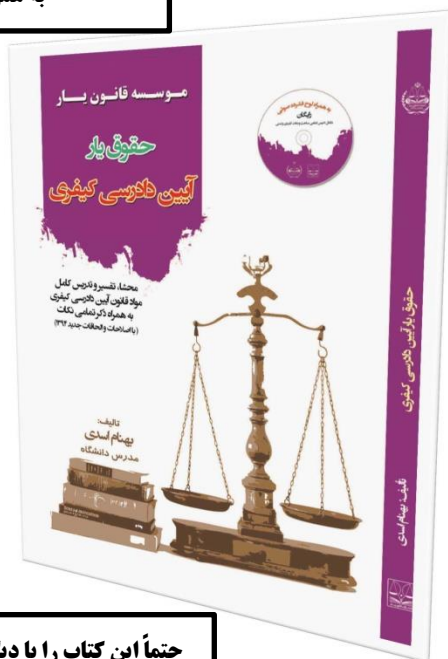

بخش هایی از کتاب فوق العاده حقوق یار کیفری
به همراه جلسه تدریس صوتی

به همراه دی وی دی صوتی

تدریس ماده به ماده

استاد دکتر بهنام اسدی

حتماً این کتاب را با دیگر کتب موجود در بازار مقایسه کنید

جامع ترین و کامل ترین منبع جهت آماده سازی آزمون های حقوقی ((۴۰۰ صفحه در قطع وزیری))

جهت خرید این کتاب به همراه سی دی تدریس کتاب با موسسه قانون یار تماس حاصل فرمایید

۰۲۱۶۶۹۷۹۵۱۹

۰۲۱۶۶۹۷۹۵۲۶

داوطلبانی که این منبع را به عنوان منبع اصلی مطالعه خویش قرار داده اند

رتبه های تک رقمی آزمون وکالت را کسب کرده اند

ما این ادعا را ثابت کرده ایم. کلیک کنید خودتان ببینید

انتخاب منبع درست و پربار اولین تصمیمی است که

هر داوطلب باید بگیرد

پشتیبانی آنلاین واتس آپ و ثبت سفارش از طریق واتس آپ ۰۹۱۰۰۶۳۶۰۰۲

کتاب تک جلدی قانون یار آیین دادرسی کیفری

محتشای کامل مواد قانون آیین دادرسی کیفری به همراه ذکر تمامی نکات

جلبع ترین و کامل ترین منبع جهت آماده سازی آزمون های

وکالت، قضاوت، کارشناسی ارشد، دکتری و...

دی وی دی صوتی تدریس رایگان
به همراه کتاب

تألیف:

دکتر بهنام اسدی

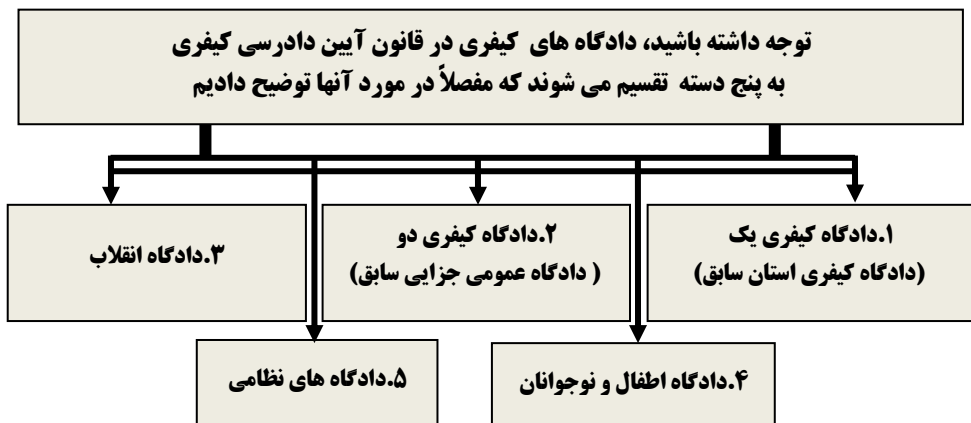
(استاد دانشگاه)

بررسی تشکیلات و صلاحیت دادگاه های کیفری

در جلد اول در مورد دادسرا، تعقیب متهم و انجام تحقیقات این نهاد قضایی و نیز در مورد دادستان، بازپرس، و دیگر مقام های دادسرا به طور مفصل و کامل توضیح دادیم. همچنین در مورد دعوای عمومی، دعوای خصوصی، حدود صلاحیت ضابطان دادگستری و حدود اختیارات آنها مفصلاً شرح داده شد و هیچ نکته مبهمی باقی نماند. در ادامه راجع به معاینه محل، تحقیق محلی، بازپرسی و کارشناسی، احضار و تحقیق از متهم و اینگونه موارد هم توضیح داده شد و در نهایت فهمیدیم که در دادسرا حکم صادر نمی شود و این مرجع قضایی پس از انجام تحقیقات، پرونده را برای صدور حکم مناسب به دادگاه ارسال می کند.

توجه داشته باشید

ممکن است در راستای انجام مراحل تحقیقات مقدماتی دادسرا قرار می صادر شود که اصلاً آن پرونده به دادگاه ارسال نگردد. قرارهایی همچون **قرار منع تعقیب**، **قرار موقوفی تعقیب**، **قرار ترک تعقیب**، **تعلیق یا بایگانی پرونده** صادر شود. در این موارد پس از اتمام مراحل تحقیقات مقدماتی، پرونده برای دادرسی به دادگاه ارسال نمی شود. در مواردی که نظر دادسرا بر این است که متهم مجرم می باشد، با صدور قرار جلب به دادرسی و صدور کیفر خواست، پرونده برای محاکمه به دادگاه کیفری ارسال می گردد.

از این به بعد در خصوص چگونگی رسیدگی دادگاه کیفری به پرونده های ارسالی از سوی دادسرا، توضیح خواهیم داد و تدریس و توضیحات ما از ماده ۲۹۴ قانون آیین دادرسی کیفری به بعد، در خصوص رسیدگی در دادگاه های کیفری و صدور حکم از این دادگاه ها صورت می گیرد و مراحل رسیدگی و صدور رأی را در دادگاه های کیفری که به محاکمه و صدور حکم مربوط است مورد موشکافی، تحلیل و تفسیر قرار می دهیم.

همانطور که چندین بار گفتیم با مطالعه دقیق و عمقی همین یک اثر و استفاده از فایل های صوتی تدریس که به صورت رایگان به همراه کتاب به خریدار عرضه می گردد به هیچ عنوان نیاز به تهیه منبع و کتاب دیگری در رابطه با قانون آیین دادرسی کیفری نخواهید داشت.

ما با تدریس و تشریح ساده و روان مواد قانون آیین دادرسی کیفری راه را برای درک تمامی نکات قانون آیین دادرسی کیفری برای شما داوطلبان آزمون های حقوقی هموار ساخته ایم. حال به بررسی ادامه مواد این قانون مهم می پردازیم.

ماده ۲۹۴ قانون آیین دادرسی کیفری: دادگاه های کیفری به دادگاه کیفری یک، دادگاه کیفری دو، دادگاه انقلاب، دادگاه اطفال و نوجوانان و دادگاه های نظامی تقسیم می شود.

در ابتدای امر باید بدانید ما ۵ قسم دادگاه کیفری داریم که هر کدام به جرائم و موارد خاصی رسیدگی می کنند. یکی از تحولات مهم قانون آیین دادرسی کیفری جدید این است که دادگاه های کیفری را به ۵ دسته تقسیم کرده است و همانطور که ذکر شد اقسام دادگاه های کیفری عبارتند از:

۱) دادگاه کیفری ۱ (صلاحیت رسیدگی به جرائم مذکور در ماده ۳۰۲ قانون آیین دادرسی کیفری را دارد)

۲) دادگاه کیفری ۲ (صلاحیت رسیدگی به تمام جرائم را دارد مگر جرائمی که به موجب قانون در صلاحیت مرجع دیگری باشد)

۳) دادگاه انقلاب (صلاحیت رسیدگی به جرائم مذکور در ماده ۳۰۳ قانون آیین دادرسی کیفری را دارد)

۴) دادگاه اطفال و نوجوانان (صلاحیت رسیدگی به جرائم ارتكابی اطفال و نوجوانان را دارد)

۵) دادگاه نظامی (صلاحیت رسیدگی به جرائم افراد نظامی را دارد)

مطالب این صفحه را
کاملاً حفظ کنید

نکته مهم و کلیدی

دادگاه ویژه روحانیت هم یکی از اقسام دادگاه های کیفری با صلاحیت رسیدگی به جرائم اشخاص روحانی است و عدم ذکر دادگاه ویژه روحانیت در این ماده، به معنای حذف این دادگاه از ردیف دادگاه های کیفری نیست بلکه به این دلیل است که تشکیلات این دادگاه مرتبط به قوه قضاییه نیست و رسیدگی به جرائم روحانیون در دادگاه ویژه روحانیت تابع آیین نامه دادرسی و دادگاه های ویژه روحانیت مصوب ۱۳۶۹ و اصلاحات بعدی آن می باشد.

دقت داشته باشید

رئیس کل دادگستری استان که در مرکز استان می باشد، فقط و فقط بر دادگاه ها و دادرسی های نظامی حوزه آن استان نظارت دارد.
برای مثال رئیس کل دادگستری استان کرمانشاه فقط بر دادگاه های حوزه استان کرمانشاه و دادرسی های نظامی این حوزه نظارت دارد و حدود نظارت و رسیدگی این مقام به حوزه قضایی استان کرمانشاه ختم می شود.

ماده ۲۹۵ قانون آیین دادرسی کیفری: دادگاه کیفری دو با حضور رئیس یا دادرس علی البدل در حوزه قضایی هر شهرستان تشکیل می شود.

همانطور که بیان کردیم این دادگاه (دادگاه کیفری دو) صلاحیت رسیدگی به تمام جرائم را دارد؛ بجز جرائمی که قانون رسیدگی به آن جرائم را از صلاحیت این دادگاه خارج کرده است.
مثلاً جرائم مقرر در ماده ۳۰۳ قانون آیین دادرسی کیفری از صلاحیت کیفری دو خارج شده در صلاحیت دادگاه انقلاب است.

پس با این اوصاف می توان با قاطعیت گفت، دادگاه کیفری دو، یک مرجع عمومی است نه یک مرجع اختصاصی.
در بیان ساده تر همان طور که گفتیم، دادگاه کیفری دو، جایگزین دادگاه عمومی جزایی سابق شده است.

توجه داشته باشید

هر دادگاه کیفری دو از یک نفر رئیس یا دادرس علی البدل تشکیل می شود.
وظیفه دادرس علی البدل در دادگاه کیفری دو، انجام اموری است که حاکم دادگاه و روسای دادگاه ها در چارچوب قوانین به آنها ارجاع داده می شود. علاوه بر این، وظیفه دیگر آنها این است که در غیاب رئیس شعبه دادگاه، حسب تعیین رئیس کل دادگاه ها، شعبه بلا متصدی را اداره می کنند.

خیلی دقت کنید

در دادگاه تجدید نظر استان و همچنین دیوان عالی کشور و دادگاه کیفری یک، سیستم تعدد قاضی برقرار است و در تشکیلات قضایی فعلی، رسیدگی در این مراجع به روش تعدد قاضی می باشد اما مثلاً در دادگاه انقلاب اصل وحدت قاضی پذیرفته شده است. یعنی در این دادگاه اصل بر این است که رسیدگی با یک قاضی انجام شود اما همانطور که گفتیم مثلاً در دادگاه تجدید نظر استان یا دیوان عالی کشور رسیدگی به یک پرونده با تعدد قضات روبرو است.

ماده ۲۹۶ قانون آیین دادرسی کیفری: دادگاه کیفری یک دارای رئیس و دو مستشار است که با حضور دو عضو نیز رسمیت می یابد. در صورت عدم حضور رئیس، ریاست دادگاه به عهده عضو مستشاری است که سابقه قضائی بیشتری دارد. تبصره ۱- دادگاه کیفری یک در مرکز استان و به تشخیص رئیس قوه قضائیه در حوزه قضائی شهرستانها تشکیل می شود. در حوزه هایی که این دادگاه تشکیل نشده است، به جرائم موضوع صلاحیت آن در نزدیکترین دادگاه کیفری یک در حوزه قضائی آن استان رسیدگی می شود.

تبصره ۲- دادرسی علی البدل حسب مورد می تواند به جای رئیس یا مستشار انجام وظیفه کند. همچنین با انتخاب رئیس کل دادگستری استان، عضویت مستشاران دادگاههای تجدیدنظر در دادگاه کیفری یک و دادگاه انقلاب در مواردی که با تعدد قاضی رسیدگی می کند بلامانع است.

تبصره ۳- دادگاههای کیفری استان و عمومی جزائی موجود به ترتیب به دادگاههای کیفری یک و دو تبدیل می شوند. جرائمی که تا تاریخ لازم الاجراء شدن این قانون در دادگاه ثبت شده است، از نظر صلاحیت رسیدگی تابع مقررات زمان ثبت است و سایر مقررات رسیدگی طبق این قانون در همان شعب مرتبط انجام می شود. این تبصره- درمورد دادگاه انقلاب و دادگاههای نظامی نیز جاری است.

سوال

شاید بپرسید دادگاه بخش چه دادگاهی است و منظور از دادگاه بخش چیست؟

جواب

دادگاه در لغت به معنای مکان دادرسی، مکانی که داد مظلوم را از ظالم می توان ستاند، جایی که به جرم و گناه کسی رسیدگی کردن است و در اصطلاح شعبهای از دادگستری است که یک یا چند نفر دادرسی در آنجا به داد خواسته های مردم رسیدگی می کنند و حکم می دهند. ماده ۶ قانون تعاریف و ضوابط تقسیمات کشوری، بخش را چنین تعریف می کند: بخش واحدی است از تقسیمات کشوری که دارای محدوده جغرافیایی معین بوده و از به هم پیوستن چند دهستان همجوار مشتمل بر چند مزرعه، مکان، روستا و احیاناً شهر که در آن عوامل طبیعی و اوضاع اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و سیاسی واحدی را به وجود می آورد، به نحوی که با در نظر گرفتن تناسب، وسعت، جمعیت، ارتباطات و دسترسی و سایر موقعیتها، نیل به اهداف و برنامه ریزی های دولت در جهت احیای امکانات طبیعی و استعدادهای اجتماعی و توسعه امور رفاهی و اقتصادی آن تسهیل گردد. دادگاه بخش یا همان دادگاه صلح کوچکترین واحد قضایی کشور است. طبق ماده ۲۹۹ این قانون، دادگاه بخش وظایف دادگاه کیفری دو را انجام می دهد و نمی توان موجودیت مستقلی برای آن قائل شویم.

همانطور که گفتیم

به جرائم موضوع ماده ۳۰۲ این قانون در دادگاه کیفری یک رسیدگی می شود.

براساس ماده ۲۹۶ قانون آیین دادرسی کیفری به جرائم موضوع ماده ۳۰۲ با حضور یک رئیس و دو مستشار رسیدگی می شود که البته با حضور دو عضو نیز می توان رسیدگی کرد.

دادگاه کیفری یک دارای دو مستشار است که با حضور دو عضو رسمیت پیدا می کنند که آن دو عضو یکی رئیس و آن دیگری مستشار است.

تعداد قضات دادگاه کیفری یک اصولاً باید سه نفر باشد اما به علت کمبود قضات و نیروی انسانی تشکیل جلسه و رسیدگی در دادگاه با حضور دو قاضی هم معتبر است. منظور از دو قاضی یکی رئیس و دیگری مستشار است. از آنجایی که محل تشکیل دادگاه های کیفری یک اصولاً شهرستان مرکز استان است، این دادگاه از لحاظ اداری تحت ریاست رئیس کل دادگستری استان می باشد.

به یاد داشته باشید

تشکیل دادگاه کیفری ۱ در شهرستان غیر مرکز استان، امری استثنایی و منوط به تصمیم رئیس قوه قضائیه است. برخلاف دادگاه کیفری ۲ که در حوزه قضایی هر شهرستان تشکیل می شود، دادگاه کیفری یک در مراکز مهم استان و برخی شهرستان های غیر مرکز استان، به تشخیص قوه قضائیه تشکیل خواهد شد. همان طور که بیان شد دادگاه کیفری ۱ از سیستم تعدد قضات تبعیت و پیروی می کند. این دادگاه به پرونده های موضوع ماده ۳۰۲ قانون آیین دادرسی کیفری رسیدگی می کند اما با این حال یک مرجع عمومی تلقی می شود و مرجع اختصاصی به حساب نمی آید.

سوال

اگر احمد آقا متهم به ارتکاب چند جرم شود که رسیدگی به بعضی از آن جرائم در صلاحیت دادگاه کیفری ۱ و رسیدگی به بعضی دیگر در صلاحیت دادگاه کیفری ۲ باشد و یا مثلاً در صلاحیت دادگاه اطفال و نوجوانان باشد تکلیف چیست؟ به جرائم این شخص در کدام دادگاه رسیدگی می شود؟

جواب

در این فرض به تمام جرائم ارتکابی احمد آقا در دادگاه کیفری ۱ رسیدگی می شود (نکته کنکوری). این نکته مهم را در خاطر داشته باشید، اگر مثلاً جرم ارتکابی احمد آقا در دادگاه کیفری ۱ مطرح شده باشد و دادگاه بعد از رسیدگی و تحقیقات کافی و ختم دادرسی تشخیص دهد که عمل ارتکابی یک عنوان مجرمانه دیگری دارد که رسیدگی به آن در صلاحیت دادگاه کیفری ۲ می باشد، در این صورت دادگاه کیفری ۱ به این جرم رسیدگی می کند و در نهایت حکم خود را صادر می کند. در این رابطه در مواد آینده به طور کامل و دقیق توضیح خواهیم داد.

ماده ۲۹۷ قانون آیین دادرسی کیفری: دادگاه انقلاب در مرکز هر استان و به تشخیص رئیس قوه قضائیه در حوزه قضائی شهرستانها تشکیل می شود. این دادگاه برای رسیدگی به جرائم موجب مجازات مندرج در بندهای (الف)، (ب)، (پ) و (ت) ماده (۳۰۲) این قانون دارای رئیس و دو مستشار است که با دو عضو نیز رسمیت دارد. دادگاه برای رسیدگی به سایر موضوعات با حضور رئیس یا دادرس علی البدل یا یک مستشار تشکیل می شود. تبصره - مقررات دادرسی دادگاه کیفری یک به شرح مندرج در این قانون در دادگاه انقلاب، در مواردی که با تعدد قاضی رسیدگی می کند جاری است.

دادگاه های کیفری ۱ و ۲ از جمله مراجع عمومی هستند اما دادگاه انقلاب در ردیف مراجع اختصاصی قرار دارد که محل تشکیل دادگاه انقلاب در مرکز استان می باشد و این دادگاه به تشخیص رئیس قوه قضائیه در حوزه قضایی شهرستان ها تشکیل می شود. پس یکی از دادگاه های اختصاصی در نظام قضائی، جمهوری اسلامی ایران، دادگاه انقلاب است. دادگاه انقلاب اسلامی که در تاریخ ۵ اسفند ۱۳۵۷ با حکم بنیانگذار انقلاب اسلامی، امام خمینی (ره) تشکیل شد، پس از تصویب قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران به عنوان یکی از دادگاه های بدنه دادگستری جمهوری اسلامی درآمد که دارای صلاحیت ذاتی نسبت به دیگر دادگاه های دادگستری است.

دقت داشته باشید

قسم اول ماده بیان داشته است ، جرائم موجب مجازات مندرج در بند های الف، ب، پ، ت، ماده ۳۰۲ باید دو عضو قضایی حضور داشته باشند تا دادگاه رسمیت داشته باشد و این امر به معنی برخورداری از **سیستم تعدد قضات** می باشد اما چون دادگاه انقلاب برای رسیدگی به سایر موضوعات با حضور رئیس یا دادرس علی البدل یا مستشار تشکیل می شود می توان گفت دادگاه انقلاب **اصولاً** از سیستم وحدت قاضی پیروی می کند.

رای وحدت رویه مهم و آزمونی

براساس رأی وحدت رویه به شماره ۶۶۴ مورخ ۱۳۸۲/۱۰/۳۰ اگر در رسیدگی به جرائم بین صلاحیت دادگاه انقلاب و کیفری ۱ تعارض باشد دادگاه انقلاب واجد صلاحیت، صالح به رسیدگی است و قانونگذار نیز براین امر صحه گذاشته است. یعنی اگر بین دادگاه انقلاب و دادگاه یک تعارض در رسیدگی وجود داشته باشد، دادگاه انقلاب صالح به رسیدگی است.

همچنین در خاطر داشته باشید طبق رأی وحدت رویه به شماره ۰۱۸ مورخ ۱۳۶۰/۳/۳۰ ضبط اموالی که از طریق نامشروع به دست می آید، **در صلاحیت دادگاه انقلاب است.**

ماده ۲۹۸ قانون آیین دادرسی کیفری: دادگاه اطفال و نوجوانان با حضور یک قاضی و یک مشاور تشکیل می شود. نظر مشاور، مشورتی است.

تبصره- در هر حوزه قضائی شهرستان یک یا چند شعبه دادگاه اطفال و نوجوانان برحسب نیاز تشکیل می شود. تا زمانی که دادگاه اطفال و نوجوانان در محلی تشکیل نشده است، به کلیه جرائم اطفال و نوجوانان به جز جرائم مشمول ماده (۳۱۵) این قانون، در شعبه دادگاه کیفری دو یا دادگاهی که وظایف آن را انجام می دهد رسیدگی می شود.

سوال

منظور از مشاور دادگاه چیست و چه فرقی با مستشار دادگاه دارد؟

جواب

در جواب باید گفت مشاور دادگاه شخصی غیر از مستشار دادگاه است. مستشار دادگاه دارای پایه قضایی و واجد حق رأی برابر با رئیس و سایر مستشاران دادگاه می باشد در حالی که مشاور پایه قضایی نداشته و حق رأی دادن را ندارد؛ بلکه فقط نظر مشورتی ارائه می دهد و نمی تواند با نظر خود مستقیماً نقشی در تعیین سرنوشت پرونده داشته باشد.

دقت داشته باشید

دادگاه اطفال و نوجوانان دادگاهی اختصاصی است. **چرا؟**
زیرا فقط فقط به جرائم ارتكابی اطفال و نوجوانان رسیدگی می کنند .
به کلیه جرائم اطفال و افراد کمتر از ۱۸ سال تمام شمسی در دادگاه اطفال و نوجوانان رسیدگی می شود.
در هر صورت **محکومان بالای سن ۱۸ سال تمام موضوع این ماده** در بخش نگهداری جوانان که در قانون اصلاح و تربیت ایجاد می شود نگهداری می شوند.

نکته کنکوری مهم

دادگاه اطفال و نوجوانان از سیستم وحدت قاضی تبعیت میکند و اصل بر غیر علنی بودن جلسه دادگاه اطفال و نوجوانان است و آراء صادره از این دادگاه غیر قطعی می باشد، یعنی آراء صادره از دادگاه اطفال و نوجوانان در تمامی موارد قابل تجدید نظر خواهی است.

اینکه قانونگذار بیان کرده، حضور مشاور در کنار قاضی دادگاه در این دادگاه الزامی است، نشان دهنده توجه قانونگذار به موازین علمی و جرم شناختی در رسیدگی به جرائم اطفال می باشد. همان طور که بیان کردیم مشاور حق رأی دادن ندارد و عقیده و نظر مشاوران دادگاه اطفال برای قاضی دادگاه فقط و فقط جنبه ارشادی و مشورتی داشته و جنبه قضایی ندارد.

ماده ۲۹۹ قانون آیین دادرسی کیفری: در صورت ضرورت به تشخیص رئیس قوه قضائیه در حوزه بخش، دادگاه عمومی بخش تشکیل می شود. این دادگاه به تمامی جرائم در صلاحیت دادگاه کیفری دو رسیدگی می کند. تبصره ۱- به تشخیص رئیس قوه قضائیه، تشکیل دادگاه عمومی بخش در شهرستان های جدید که به لحاظ قَلت میزان دعاوی حقوقی و کیفری، ضرورتی به تشکیل دادگستری نباشد بلامانع است. تبصره ۲- به تشخیص رئیس قوه قضائیه، در حوزه قضائی بخش هایی که به لحاظ کثرت میزان دعاوی حقوقی و کیفری، ضرورت ایجاب می کند، تشکیل دادگستری با همان صلاحیت و تشکیلات دادگستری شهرستان بلامانع است.

توجه داشته باشید

دادگاه های کیفری اصولاً در حوزه قضایی شهرستان یا مرکز استان تشکیل می شوند، نه در حوزه قضایی بخش. اما اگر در یک حوزه قضایی بخش به دلیل جمعیت زیاد در آن حوزه، تاسیس دادگاه در محل ضرورت داشته باشد استثنائاً دادگاهی بنام دادگاه عمومی بخش تشکیل می گردد که با صلاحیت دادگاه کیفری ۲ فعالیت می کند.

نکته کنکوری مهم

به یاد داشته باشید دادسرا در حوزه ی قضایی شهرستان تشکیل می شود و در حوزه بخش دادسرا نداریم. در حوزه قضایی بخش دادسرا تشکیل نمی شود و در این موارد وظایف دادستان بر عهده رئیس حوزه قضاییه و در غیاب وی بر عهده دادرس علی البدل دادگاه است. پس با این اوصاف می توان گفت، دادگاه بخشی هم تحقیقات مقدماتی را انجام می دهد و هم محاکمه و دادرسی را. انجام تحقیقات مقدماتی در حوزه قضایی بخش به عهده رئیس یا دادرس علی البدل دادگاه عمومی بخش بوده و در حدود صلاحیت رسیدگی وی انجام می شود.

ماده ۳۰۰ قانون آیین دادرسی کیفری: در تمامی جلسات دادگاههای کیفری دو، دادستان یا معاون او یا یکی از دایاران به تعیین دادستان می توانند برای دفاع از کیفرخواست حضور یابند، مگر اینکه دادگاه حضور این اشخاص را ضروری تشخیص دهد که در این مورد و در تمامی جلسات دادگاه کیفری یک، حضور دادستان یا نماینده او الزامی است، لکن عدم حضور این اشخاص موجب توقف رسیدگی نمی شود مگر آنکه دادگاه حضور آنان را الزامی بداند.

براساس ماده ۳۰۱ قانون آیین دادرسی کیفری دادگاه کیفری دو صلاحیت رسیدگی به تمام جرائم را دارد مگر آنچه به موجب قانون در صلاحیت مرجع دیگری باشد. یعنی اگر جرائم در صلاحیت دادگاه کیفری یک، دادگاه انقلاب، دادگاه اطفال و نوجوانان و دادگاه های نظامی را از بقیه جرائم جدا کنیم، صلاحیت دادگاه کیفری دو مشخص می شود.

توجه داشته باشید

حضور دادستان و نماینده قانونی او برای دفاع از کیفر خواست در جلسات دادگاه های کیفری ۲ اختیاری است مگر اینکه ریاست دادگاه، حضور دادستان را در دادگاه کیفری ۲ الزامی بداند اما با عنایت به قانون آیین دادرسی کیفری حضور دادستان یا نماینده او در جلسات دادگاه کیفری ۱ و دادگاه انقلاب در موارد رسیدگی با تعدد قاضی همیشه و در همه حال الزامی است .

پس فراموشی نکند حضور دادستان یا نماینده او در جلسات دادگاه کیفری ۱ و دادگاه انقلاب همیشه لازم بوده و باید همیشه حضور داشته باشند. از این نکته مهم چندین بار در آزمون های حقوقی سوال طرح شده است.

ماده ۳۰۱ قانون آیین دادرسی کیفری: دادگاه کیفری دو صلاحیت رسیدگی به تمام جرائم را دارد، مگر آنچه به موجب قانون در صلاحیت مرجع دیگری باشد.

سوال

شاید بپرسید منظور از **صلاحیت کیفری چیست؟**

جواب

صلاحیت کیفری یعنی توانایی و شایستگی قانونی یک دادگاه و یک مرجع قضایی برای رسیدگی به یک دعوای کیفری. اولین مسئله که باید یک مرجع قضایی یا مرجع تحقیق به آن دقت کند این است که آیا صالح به رسیدگی است یا خیر. بحث صلاحیت، بحث بسیار مهمی است و از آنجاکه ناظر بر نظم عمومی است، تمامی مراجع کیفری مکلفند قبل از شروع به تحقیق و رسیدگی به دقت صلاحیت خود را نسبت به آن پرونده رسیدگی کنند و اگر واقعاً صالح به رسیدگی نبوده با صدور قرار عدم صلاحیت پرونده را به مرجع صالح ارسال کنند.

در این رابطه در کتاب صوتی و نموداری دو جلدی حقوق یار آیین دادرسی مدنی مفصلاً شرح داده شده است.

توجه داشته باشید

ایراد عدم صلاحیت به مرحله بدوی رسیدگی اختصاص ندارد و **در تمام مراحل رسیدگی** اعم از مرحله بدوی و مرحله تجدید نظر قابل ایراد است.

همانطور که گفتیم متن ماده ۳۰۱ قانون آیین دادرسی کیفری بیان داشته دادگاه کیفری ۲ یک دادگاه عمومی است و اصل بر این است که صلاحیت رسیدگی بر هر جرمی را دارد؛ مگر آنکه رسیدگی به جرمی معین که در صلاحیت دادگاه دیگری قرار گرفته باشد.

توجه داشته باشید از لحاظ ذاتی، صلاحیت دادگاه کیفری ۲ عام بوده و صلاحیت سایر دادگاه های کیفری خاص می باشد.

مثال

مثلاً در خصوص اتهام غیبت از خدمت و وظیفه عمومی (سربازی) چون نص صریحی در مورد رسیدگی به این جرم در دادگاه های خاص کیفری وجود ندارد، رسیدگی به این جرم در صلاحیت دادگاه کیفری ۲ می باشد.

مثلاً مرجع صلاحیت دار برای رسیدگی به جرم توهین به مقدسات دادگاه کیفری ۲ است. چرا؟

زیرا در رسیدگی های کیفری در وهله اول اصل بر صلاحیت مراجع عمومی است و وقتی قانونگذار تکلیف مرجع صالح جهت رسیدگی به جرمی را مشخص نکرده بود، باید بدون شک به صلاحیت دادگاه ها و مراجع تحقیق عمومی حکم کرد.

همچنین به یاد داشته باشید، طبق نظریه مشورتی شماره ۷/۳۸۳۸ مورخ ۱۳۸۴ رسیدگی به اتهام استفاده از تجهیزات دریافت از ماهواره در صلاحیت دادگاه کیفری ۲ است.

نکته کنکوری آزمون قضاوت سال ۱۳۹۱ و وکالت سال ۱۳۸۹

بر اساس مفاد رأی وحدت رویه شماره ۶۸۲ مورخ ۱۳۸۴/۱۰/۶ : شخصی که مرتکب ربا خواری شود مرجع صالح برای رسیدگی به آن بزه دادگاه کیفری ۲ محل انجام جرم است .

همچنین به یاد داشته باشید رسیدگی به دعاوی ثروت های ناشی از ربا در صلاحیت دادگاه انقلاب می باشد.

نکته کنکوری آزمون دکتری سال ۱۳۹۴

مفاد رأی وحدت رویه شماره ۷۲۷ مورخ ۱۳۹۱/۹/۲۱ را در خاطر داشته باشید. این رأی بیان داشته، خرید و فروش سلاح و مهمات به طور غیر مجاز حسب مورد در صلاحیت دادگاه کیفری ۱ و ۲ است.

سوال

اگر بین دادگاه کیفری ۱ و دادگاه کیفری ۲ واقع در یک استان اختلاف پیش آید حل اختلاف چگونه است؟

جواب

همانطور که چندین بار گفتیم دادگاه کیفری ۱ و دادگاه کیفری ۲ جزء مراجع عمومی هستند و اگر دو مرجع عمومی در یک استان (مثلاً استان کرمانشاه) با یکدیگر در یک خصوص صلاحیت اختلاف داشته باشند، حل اختلاف با دادگاه تجدید نظر استان می باشد اما در مورد اختلاف صلاحیت بین دادگاه نظامی ۱ و ۲، نظر دادگاه نظامی ۱ ارجح تر است.

فرض اول: اگر اختلاف صلاحیت محلی بین دادگاه کیفری ۱ با دادگاه کیفری ۲ واقع در یک استان (مثلاً استان کرمانشاه) باشد در این صورت مرجع حل اختلاف، دادگاه تجدید نظر استان است

فرض دوم: اختلاف صلاحیت محلی بین دادگاه کیفری ۱ با دادگاه کیفری ۲ واقع در دو استان مختلف باشد (مثلاً در استان کرمانشاه و استان همدان باشد) در این صورت مرجع حل اختلاف، دیوان عالی کشور است

فرض سوم: اگر اختلاف در صلاحیت ذاتی بین دو دادگاه کیفری ۱ و دادگاه کیفری ۲ در یک استان بود (مثلاً در استان کرمانشاه) در این صورت مرجع حل اختلاف، دیوان عالی کشور است

فرض چهارم: اگر اختلاف صلاحیت ذاتی بین دو دادگاه، دادگاه کیفری ۱ و دادگاه کیفری ۲ در دو استان مختلف بود (مثلاً در دو استان کرمانشاه و ایلام بود) در این صورت باز هم مرجع حل اختلاف دیوان عالی کشور است

پس در این رابطه ما با چهار فرض مواجه هستیم که به ترتیب عبارتند از

بحث اختلاف در صلاحیت یکی از مباحث مهم و آزمونی می باشد که همیشه در تمامی آزمون های وکالت، قضاوت و دکتری مورد توجه طراح سوال قرار می گیرد که ما این مطلب مهم را در کتاب دو جلدی حقوق یار آیین دادرسی مدنی و این کتاب به طور کامل و دقیق توضیح داده ایم و مشکل تمامی داوطلبان را در این راستا رفع نموده ایم.

ماده ۳۰۲ قانون آیین دادرسی کیفری: به جرائم زیر در دادگاه کیفری یک رسیدگی می‌شود:

الف- جرائم موجب مجازات سلب حیات

ب- جرائم موجب حبس ابد

پ- جرائم موجب مجازات قطع عضو یا جنایات عمدی علیه تمامیت جسمانی با میزان نصف دیه کامل یا بیش از آن

ت- جرائم موجب مجازات تعزیری درجه سه و بالاتر

ث- جرائم سیاسی و مطبوعاتی

ماده خیلی خیلی مهم و آزمونی

نکته آزمونی

رسیدگی به جرائم سیاسی و مطبوعاتی، علنی است و جلسه رسیدگی به این جرائم در دادگاه کیفری ۱ مرکز استان تشکیل می‌شود و حضور هیات منصفه هم در این دادگاه الزامی است زیرا پس از اعلام ختم رسیدگی بلافاصله اعضای هیات منصفه به شور پرداخته و با یکدیگر مشورت می‌کنند و نظر کتبی خود را در دو مورد زیر بر دادگاه اعلام می‌کنند:

الف: متهم بزهکار است یا خیر ب: در صورت بزهکاری آن آیا مستحق تخفیف است یا خیر

نکته کنکوری مهم

بعد از اعلام نظر هیات منصفه دادگاه در خصوص مجرمیت یا برائت متهم تصمیم می‌گیرد و طبق قانون مبادرت به صدور رأی می‌کند و در صورتی تصمیم هیات منصفه بر بزهکاری باشد دادگاه می‌تواند پس از رسیدگی رأی بر برائت صادر کند.

همچنین در خاطر داشته باشید، در خصوص جرائم سیاسی و مطبوعاتی رسیدگی به تمام جرائم سیاسی و مطبوعاتی در صلاحیت دادگاه کیفری ۱ است.

به یاد داشته باشید

دادگاه کیفری ۱ دارای صلاحیت محدود است و این جرائمی که در ماده ۳۰۲ قانون آیین دادرسی کیفری ذکر شده است در دادگاه کیفری ۱ رسیدگی می‌شود.

بند الف این ماده در مورد مجازات سلب حیات بیان داشته است که مجازات سلب حیات هم شامل قصاص نفس است و هم شامل اعدام.

در ماده ۲۰۳ قانون آیین دادرسی کیفری بیان کردیم در مورد جرائم موضوع بند های الف، ب، پ، ت این ماده و همچنین جرائم تعزیری درجه ۴ و جنایات عمدی علیه تمامیت جسمانی که میزان دیه آنها ثلث دیه کامل مجنی علیه یا بیش از آن است تشکیل پرونده شخصیت متهم در مرحله تحقیقات مقدماتی ضروری است.

در این جرائم چنانچه متهم وکیل معرفی نکند تعیین وکیل تسخیری برای او الزامی بوده و حضور متهم و وکیل او در جلسه دادگاه لازم است به طوری که بدون حضور آنها جلسه تشکیل نمی‌شود.

در پایان توجه داشته باشید، بند (پ) و (ت) این ماده از جمله بند هایی بودند که در تاریخ ۱۳۹۴/۳/۲۴ دستخوش اصلاحاتی قرار گرفتند و این ماده یکی از موادی بود که اصلاحات زیادی روی آن اعمال شده است.

ماده ۳۰۳ قانون آیین دادرسی کیفری: به جرائم زیر در دادگاه انقلاب رسیدگی می‌شود:

الف- جرائم علیه امنیت داخلی و خارجی، محاربه و افساد فی الارض، بغی، تباہی و اجتماع علیه جمهوری اسلامی ایران یا اقدام مسلحانه یا احراق، تخریب و اتلاف اموال به منظور مقابله با نظام

ب- توهین به مقام بنیانگذار جمهوری اسلامی ایران و مقام رهبری

پ- تمام جرائم مربوط به مواد مخدر، روان گردان و پیش‌سازهای آن و قاچاق اسلحه، مهمات و اقلام و مواد تحت کنترل

ت- سایر مواردی که به موجب قوانین خاص در صلاحیت این دادگاه است.

نکته مهم

دادگاه انقلاب یک دادگاه اختصاصی محسوب می شود و در این ماده بیان شده رسیدگی به این جرائم در صلاحیت دادگاه انقلاب است و صلاحیت دادگاه انقلاب محدود به این جرائم خاص و مشخص می باشد.

توجه داشته باشید

بند الف این ماده بیان داشته مواردی که در قلمرو امنیت داخلی جمهوری اسلامی ایران است از مصادیق جرائم علیه امنیت ملی است و برای شناخت اینگونه جرائم باید دید قانونگذار ما در مواد ۴۹۸ الی ۵۱۲ قانون مجازات اسلامی (بخش تعزیرات) مصوب ۱۳۷۵ و قوانین خاص چه جرائمی را به عنوان جرائم علیه امنیت داخلی و خارجی قرار داده است.

رای وحدت رویه آزمونی

به موجب رأی وحدت رویه شماره ۵۲۱ مورخ ۱۳۶۷/۱۲/۹، ایجاد رعب و وحشت بین مردم، قتل و غارت و نیز به موجب رأی وحدت رویه شماره ۵۴۱ مورخ ۱۳۶۹/۱۰/۴ ورود دسته جمعی و مسلح به عنف در موقع شب به منازل مسکونی مردم و سرقت اموال آنها با تهدید و وحشت از جمله جرائمی هستند که نظم جامعه و امنیت عمومی را مختل می کنند و رسیدگی به این جرائم در صلاحیت دادگاه انقلاب است.

سوال

منظور از نفی چیست؟

جواب

نفی عبارت است از قیام مسلحانه گروهی در برابر اساس نظام جمهوری اسلامی ایران که در مواد ۲۷۹ و ۲۸۶ و ۲۸۷ قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲ در مورد آن بحث کردیم؛ پس رسیدگی به این جرم هم در صلاحیت دادگاه انقلاب است.

بند ب این ماده بیان داشته، کسی که به مقام بنیان گذار جمهوری اسلامی ایران و مقام رهبری توهین کند رسیدگی به جرم او در صلاحیت دادگاه انقلاب است.

بررسی نکات مهم و کنکوری مفاد این ماده مهم و آزمونی

توهین به سایر مراجع مانند مراجع تقلید و سایر مقامات دولتی مانند رئیس جمهور و یا توهین به مقدسات و اینگونه موارد در صلاحیت دادگاه انقلاب نیست و حسب مورد می تواند در صلاحیت دادگاه کیفری ۱ یا ۲ باشد.

نکته

در بند پ این ماده منظور از تمام جرائم مربوط به مواد مخدر و روان گردان شامل تمامی اعمالی می شود که در این خصوص جرم شناخته شده اند. مثل کاشت، خرید، صادر کردن یا وارد کردن مواد مخدر و پس تمامی این موارد جرم هستند و رسیدگی به این جرائم در صلاحیت دادگاه انقلاب است.

توجه داشته باشید، در اینجا باید عبارت قاچاق اسلحه که در بند پ این ماده بیان شده است با عبارت نگهداری، خرید و فروش، حمل و نقل و مخفی کردن اسلحه که در صلاحیت دادگاه کیفری ۲ است باید تفکیک شود.

چرا که مراجع صالح رسیدگی به هر کدام از این جرائم با یکدیگر فرق دارند

طبق ماده ۴۴ قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز و ماده ۳۰۳ قانون آیین دادرسی کیفری دادگاه صالح برای رسیدگی به قاچاق کالا و ارز، حسب مورد یا دادگاه انقلاب یا سازمان تعزیرات حکومتی می باشد و اگر مثلاً آقای الف در یک شهر به اتهام قاچاق کالا و ارز دستگیر شود و در آن شهر دادگاه انقلاب اسلامی تشکیل نشده باشد، دادگاه صالح برای رسیدگی به جرم این شخص حسب مورد نزدیک ترین دادگاه انقلاب محل وقوع جرم یا سازمان تعزیرات حکومتی است.

سوال

شاید بپرسید سازمان تعزیرات حکومتی در چه جرائمی صالح به رسیدگی است؟

جواب

سازمان تعزیرات حکومتی در جرائم قاچاق کالا و ارز در برخی از پرونده ها دارای صلاحیت ذاتی اولیه است. مثلاً به اتهام حمل مواد مخدر که مجازات قانونی آن اعدام باشد، دادگاه انقلاب صالح به رسیدگی است و سازمان تعزیرات حکومتی رسیدگی را انجام نمی دهد.

خیلی دقت داشته باشید

یک سری موارد وجود دارد که سازمان تعزیرات حکومتی به آن موارد رسیدگی می کند اما در اکثر موارد که پرونده ها رنگ جدی تری به خود می گیرند، دادگاه انقلاب صالح به رسیدگی می باشد. این نکته مهم و آزموننی را در خاطر داشته باشید، مرجع صالح رسیدگی به جرم قاچاق مشروبات الکلی و وارد کردن آن دادگاه انقلاب است.

به یاد داشته باشید، مرجع صالح رسیدگی به اتهام نگهداری مشروبات الکلی، دادگاه کیفری ۲ است.

نکته انحرافی

جرم وارد کردن با جرم نگهداری و حمل مشروبات الکلی فرق دارد و مرجع صالح آن با یکدیگر متفاوت می باشد. در بند ۲ این ماده بیان شده است، سایر مواردی که به موجب قوانین خاص در صلاحیت این دادگاه قرار داده شده است موارد زیر به موجب قوانین خاص در صلاحیت دادگاه انقلاب است. (۱) جرائم موضوع قانون مربوط به مقررات امور پزشکی و دارویی و مواد خوراکی و آشامیدنی مصوب ۱۳۲۴ با اصلاحات بعدی.

(۲) جرائم موضوع قانون نحوه مجازات اشخاص که در امور سمعی و بصری فعالیت غیر مجاز می نمایند مصوب ۱۳۸۶

(۳) برخی جرائم موضوع قانون مجازات اخلاص گران در نظام اقتصادی کشور مصوب ۱۳۶۹ و اصلاحیه ۱۳۸۴

مثال

اگر شخصی مبادرت به تهیه فیلم یا عکسی از محل های اختصاصی بانوان مانند حمام و استخر نماید و سی دی های آن را به فروش برساند و توزیع کند، مرجع صالح رسیدگی به این جرم، دادگاه انقلاب است. یا مثلاً رسیدگی به دعاوی مربوط به اصل ۴۹ قانون اساسی با دادگاه انقلاب می باشد.

به یاد داشته باشید

اگر در خصوص یک جرم و صلاحیت رسیدگی به آن جرم بین دادگاه کیفری ۱ و دادگاه انقلاب اختلاف در صلاحیت پیش آید در مقام حل این تعارض باید به یاد داشته باشید، دادگاه انقلاب صلاحیت رسیدگی به آن جرم را دارد. دقت داشته باشید، در مورد جرمی که در دادگاه کیفری ۱ و دادگاه انقلاب در صلاحیت اختلاف داشته باشند، دادگاه انقلاب صالح به رسیدگی می باشد.

ماده ۳۰۴ قانون آیین دادرسی کیفری: به کلیه جرائم اطفال و افراد کمتر از هجده سال تمام شمسی در دادگاه اطفال و نوجوانان رسیدگی می‌شود. در هر صورت محکومان بالای سن هجده سال تمام موضوع این ماده، در بخش نگهداری جوانان که در قانون اصلاح و تربیت ایجاد می‌شود، نگهداری می‌شوند.

تبصره ۱- طفل، کسی است که به حد بلوغ شرعی نرسیده است.

تبصره ۲- هرگاه در حین رسیدگی سن متهم از هجده سال تمام تجاوز نماید، رسیدگی به اتهام وی مطابق این قانون در دادگاه اطفال و نوجوانان ادامه می‌یابد. چنانچه قبل از شروع به رسیدگی سن متهم از هجده سال تمام تجاوز کند، رسیدگی به اتهام وی حسب مورد در دادگاه کیفری صالح صورت می‌گیرد. در این صورت متهم از کلیه امتیازاتی که در دادگاه اطفال و نوجوانان اعمال می‌شود، بهره‌مند می‌گردد.

به یاد داشته باشید

صلاحیت دادگاه اطفال و نوجوانان در رسیدگی به جرائم اطفال و افراد کمتر از ۱۸ سال تمام شمسی، عام است.

اما ماده ۳۱۵ قانون آیین دادرسی کیفری، این صلاحیت عام را تخصیص زده است.

توجه کنید

دادگاه اطفال و نوجوانان یک دادگاه اختصاصی است که برای رسیدگی به جرائم افراد زیر ۱۸ سال قرارداد شده است و به هیچ عنوان نمی‌تواند و اجازه ندارد به جرائم افراد بالای ۱۸ سال رسیدگی کند.

در مورد تبصره یک این ماده باید گفت منظور از طفل، دختر کمتر از ۹ سال و پسر کمتر از ۱۵ سال تمام قمری است. پس طفل کسی است که به سن بلوغ نرسیده است و سن بلوغ شرعی در دختر و پسر با یکدیگر متفاوت است.

در مورد تبصره دوم این ماده توجه داشته باشید، برای رسیدگی در دادگاه اطفال و نوجوانان، سن مرتکب در زمان شروع به رسیدگی ملاک است و اگر متهم در زمان شروع به رسیدگی زیر ۱۸ سال داشته باشد، این دادگاه صالح به رسیدگی است و رسیدگی خود را شروع می‌کند.

در غیر این صورت اتهام وی باید در دادگاه کیفری صالح مورد رسیدگی قرار بگیرد اما متهم از تمامی امتیازاتی که در دادگاه اطفال و نوجوانان برای وی اعمال می‌شود، در این دادگاه بهره‌مند می‌گردد.

مثال

اگر مثلاً طفلی در سن ۱۷ سالگی مرتکب یک جرم شود و بعد از شش ماه در دادگاه اطفال و نوجوانان بخواهند محاکمه را شروع کنند، دادگاه اطفال و نوجوانان صالح به رسیدگی است؛

اگر بعد از یک سال و نیم یا یک سال محاکمه وی بخواهد در دادگاه اطفال و نوجوانان شروع شود در این مورد:

قانون به دادگاه اطفال و نوجوانان اجازه نمی‌دهد و اعلام می‌کند شخص در زمان شروع به رسیدگی بالای ۱۸ سال بوده است و باید در دادگاه کیفری صالح رسیدگی انجام شود، اما چون سن این شخص در زمان ارتکاب جرم زیر ۱۸ سال بوده است، در این صورت وی از تمامی امتیازاتی که در دادگاه اطفال و نوجوانان برخوردار است در این دادگاه کیفری از آنها نیز برخوردار خواهد بود.

خیلی دقت کنید

در خصوص محکومان بالای سن ۱۸ سال (یعنی محکومانی که حین ارتکاب جرم کمتر از ۱۸ سال دارند و حین شروع به رسیدگی ۱۸ سال دارند) تا پایان دوره محکومیت در بخش نگهداری جوانان که در قانون اصلاح و تربیت ایجاد می‌شود، نگهداری می‌شوند. پس این فرض مخصوص محکومانی است که حین ارتکاب جرم سن آنها از ۱۸ سال کمتر و در زمان رسیدگی بالای ۱۸ سال باشد. زیرا اگر در زمان ارتکاب جرم سن وی از ۱۸ سال بیشتر باشد، به جرم وی حسب مورد در دادگاه های دیگر رسیدگی می‌شود و امتیازات دادگاه اطفال و نوجوانان را ندارند.

ماده ۳۰۵ قانون آیین دادرسی کیفری: به جرائم سیاسی و مطبوعاتی با رعایت ماده (۳۵۲) این قانون به طور علنی در دادگاه کیفری یک مرکز استان محل وقوع جرم با حضور هیأت منصفه رسیدگی می شود.

تبصره- احکام و ترتیبات هیأت منصفه، مطابق قانون مطبوعات و آیین نامه اجرایی آن است.

در مورد این ماده در مواد قبلی بیان کردیم که جرائم سیاسی و مطبوعاتی به طور علنی رسیدگی می شوند و اصل بر علنی بودن رسیدگی به این جرائم است.

این اصل یعنی اصل علنی بودن محاکمه یکی از اصول دادرسی منصفانه می باشد که در قانون اساسی ما مورد پذیرش قرار گرفته است. البته طرفین یا شاکی می توانند غیر علنی بودن محاکمه را درخواست نمایند؛ زیرا در مواردی که علنی بودن دادگاه بر خلاف عفت یا نظم عمومی باشد و پرونده از جمله پرونده هایی باشد که عفت عمومی را خدشه دار می کند، در اینجا محاکمه به صورت غیر علنی انجام می شود.

علاوه بر اصل علنی بودن محاکمه که در این ماده به آن اشاره شده است، حضور هیأت منصفه هم در این دادگاه الزامی می باشد.

سوال

هیأت منصفه در برگیرنده چه افرادی است و منظور از هیأت منصفه چیست؟

جواب

در جواب این سؤال باید گفت هیأت منصفه از مراجع غیر دادگستری است و متشکل از جمعی از افراد عادی می باشد که حداقل سن آنها سی سال است و نباید سابقه محکومیت کیفری داشته باشند.

این افراد از اقشار مختلف جامعه هستند که در کنار قضات در امر رسیدگی کیفری دخالت دارند.

اعضای هیأت منصفه در استان تهران ۲۱ نفر و در شهرستان ها ۱۴ نفر می باشد. این افراد نظر کتبی خود را در پایان رسیدگی در مورد بزهکار بودن و استحقاق تخفیف نسبت به شخص متهم به دادگاه اعلام می کنند.

تأثیر تصمیم هیأت منصفه در رأی دادگاه در هر صورت به صورت تبعیت اختیاری است (یعنی نظر هیأت منصفه صرفاً جنبه مشورتی دارد و دادگاه می تواند بر خلاف آن نیز حکم صادر نماید)

در این ماده اصل صلاحیت محلی نقض شده است و این امر دلالت بر صلاحیت استثنائی دادگاه مرکز استان دارد.

در جمع بندی کلی باید فهمیده باشید، رسیدگی به جرائم مطبوعاتی و سیاسی در صلاحیت دادگاه کیفری ۱ مرکز استان است و در رسیدگی به این جرائم دو شرط وجود دارد:

شرط دوم: علنی بودن جلسه دادگاه می باشد (مگر اینکه شرایط مقرر در ماده ۳۵۲ بر قضیه حاکم شود که رسیدگی به صورت غیر علنی انجام گردد)

شرط اول: حضور هیأت منصفه در جلسه دادگاه الزامی است (البته حضور هیأت منصفه در جرائم مطبوعاتی و در تحقیقات مقدماتی و صدور قرارهای قانونی لازم نیست)

توجه داشته باشید

تصمیمات هیأت نظارت مطبوعات در حیطه وظایف و اختیارات محوله قانونی، قطعی است اما مانع شکایت و اقامه دعوای افراد ذی نفع در محاکم نیست.

رسیدگی به جرائم مطبوعاتی، در صلاحیت دادگاه کیفری یک محل وقوع جرم است و جلسه رسیدگی دادگاه با حضور حداقل ۷ نفر از اعضای هیأت منصفه، رسمیت پیدا می کند.

ماده ۳۰۶ قانون آیین دادرسی کیفری: به جرائم منافی عفت به طور مستقیم، در دادگاه صالح رسیدگی می‌شود. تبصره- (الحاقی ۱۳۹۴/۳/۲۷) منظور از جرائم منافی عفت در این قانون، جرائم جنسی حدی، همچنین جرائم رابطه نامشروع تعزیری مانند تقبیل و مضاجعه است.

تبصره این ماده یکی از تبصره های اصلاحی مورخ ۱۳۹۴/۳/۲۴ بود که متن ماده قبل از اصلاح به این شرح بود: به جرائم زنا و لواط و سایر جرائم منافی عفت به طور مستقیم در دادگاه صالح رسیدگی می‌شود. در مورد این ماده در مواد قبلی توضیح دادیم و به طور کلی بیان کردیم که جرائم منافی عفت از جمله جرائم هستند که رسیدگی به این جرائم مستقیماً در دادگاه انجام می‌شود.

مثال

در صورت ایراد اتهام زنا به متهم، تحقیقات مقدماتی حسب مورد توسط دادگاه کیفری ۱ یا دادگاه کیفری ۲ به عمل می‌آید. چرا که مجازات زنا حسب مورد می‌تواند اعدام، رجم، شلاق و ... باشد. لذا تحقیقات مقدماتی این حسب مورد در صلاحیت دادگاه کیفری ۱ یا دادگاه کیفری ۲ است و در رسیدگی به این جرم با سیستم تعدد قاضی مواجه هستیم.

همانطور که گفتیم

کلیه جرائم منافی عفت مستقیماً در دادگاه مربوطه مطرح می‌شود. در پرونده هایی که مربوط به جرائم منافی عفت باشد، قضات دادسرا مجوزی برای انجام تحقیقات ندارند و تحقیقات مقدماتی باید مستقیماً توسط دادگاه صورت بگیرد و حتی شخص شاکی هم حق مطالعه پرونده و اخذ رونوشت از اوراق آن را ندارد. علاوه بر جرائم منافی عفت که این ویژگی را دارند، جرائمی که به اطفال مربوط می‌شوند نیز از این ویژگی برخوردارند. یعنی در خصوص جرائم اطفال باید گفت که مداخله دادسرا در امر تحقیقات مقدماتی جایز نبوده و پرونده مستقیماً در دادگاه مطرح می‌شود.

ماده ۳۰۷ قانون آیین دادرسی کیفری: رسیدگی به اتهامات رؤسای قوای سه گانه و معاونان و مشاوران آنان، رئیس و اعضای مجمع تشخیص مصلحت نظام، اعضای شورای نگهبان، نمایندگان مجلس شورای اسلامی و خبرگان رهبری، وزیران و معاونان وزیران، دارندگان پایه قضائی، رئیس و دادستان دیوان محاسبات، سفیران، استانداران، فرمانداران مراکز استان و جرائم عمومی افسران نظامی و انتظامی از درجه سرتیپ و بالاتر و یا دارای درجه سرتیپ دومی شاغل در محلهای سرلشکری و یا فرماندهی تیپ مستقل و مدیران کل اطلاعات استانها، حسب مورد، در صلاحیت دادگاههای کیفری تهران است، مگر آنکه رسیدگی به این جرائم به موجب قوانین خاص در صلاحیت مراجع دیگری باشد. تبصره ۱- شمول این ماده بر دارندگان پایه قضائی و افسران نظامی و انتظامی در صورتی است که حسب مورد، در قوه قضائیه یا نیروهای مسلح انجام وظیفه کنند.

تبصره ۲- رسیدگی به اتهامات افسران نظامی و انتظامی موضوع این ماده که در صلاحیت سازمان قضائی نیروهای مسلح می‌باشد، حسب مورد در صلاحیت دادگاه نظامی یک یا دو تهران است.

به یاد داشته باشید اصل بر صلاحیت دادگاه محل وقوع جرم است. اما متن این ماده و ماده بعدی این اصل را استثناء زده اند و استثنایی بر صلاحیت محلی دانسته شده است و قانون گذار بر خلاف اصلی کلی صلاحیت محلی سخن گفته است، اما توجه داشته باشید که صلاحیت ذاتی بدون تغییر مانده است و بیان کرده است که به جرائم اشخاص مذکور حسب مورد در دادگاه کیفری ۱ یا ۲ یا دادگاه نظامی ۱ یا ۲ یا دادگاه انقلاب رسیدگی می‌شود.

سوال

شاید این سوال برای شما پیش آید **جرائم ارتكابی توسط قضات** در صلاحیت کدام دادگاه است؟

جرائم ارتكابی قضات، حسب مورد در صلاحیت دادگاه های کیفری استان تهران می باشد و دادگاه محل وقوع جرم در این مورد صالح به رسیدگی نمی باشد.
زیرا همان طور که بیان کردیم در این ماده اصل صلاحیت رسیدگی دادگاه محل وقوع جرم با استثناء برخورد کرده است .

جواب

مثال

اگر دادیار دادرسی شهرستان اسلام آباد غرب مرتکب بزه کلاهبرداری شود رسیدگی به اتهام وی در دادگاه کیفری ۱ استان تهران رسیدگی می شود.

سوال

رسیدگی به جرائم مشاوران رئیس قوه قضاییه یا جرائم عمومی استانداران یا اتهامات و جرائم مدیران کل اطلاعات استان ها در صلاحیت کدام مرجع است؟

جواب

رسیدگی به جرائم اشخاص و مقامات فوق، حسب مورد در صلاحیت دادگاه های کیفری استان تهران است.
طبق رأی وحدت رویه به شماره ۵۵۰ مورخ ۱۳۶۹/۱۲/۲۱ دادگاه صالح به جرائم انتسابی شهردار غیر مرکز شهرستان، دادگاه محل وقوع بزه است. از این نکته چندین بار در آزمون وکالت سوال طرح شده است.

ماده ۳۰۸ قانون آیین دادرسی کیفری: رسیدگی به اتهامات مشاوران وزیران، بالاترین مقام سازمان ها، شرکتها و مؤسسه های دولتی و نهادهای و مؤسسه های عمومی غیردولتی، مدیران کل، فرمانداران، مدیران مؤسسه ها، سازمان ها، ادارات دولتی و نهادهای عمومی غیردولتی استان ها و شهرستان ها، رؤسای دانشگاه ها و مراکز آموزش عالی، شهرداران مراکز شهرستان ها و بخشداران، حسب مورد، در صلاحیت دادگاه های کیفری مرکز استان محل وقوع جرم است، مگر آنکه رسیدگی به این اتهامات به موجب قوانین خاص در صلاحیت مراجع دیگری باشد.
این ماده یکی از مصادیق استثنائات وارده بر صلاحیت محلی است و این استثناء به نفع صلاحیت دادگاه های کیفری مرکز استان می باشد.

همانطور که گفتیم **متن این ماده استثنائی بر صلاحیت محلی است اما صلاحیت ذاتی بدون تغییر باقی مانده است.**

مثال

اگر جرم ارتكابی از جمله جرائمی باشد که در صلاحیت دادگاه های دیگر (مانند دادگاه انقلاب یا دادگاه ویژه روحانیت باشد) به جرائم آنها در دادگاه کیفری مرکز استان رسیدگی نمی شود.

ماده ۳۰۹ قانون آیین دادرسی کیفری: صلاحیت دادگاه برای رسیدگی به جرائم اشخاص موضوع مواد (۳۰۷) و (۳۰۸) این قانون، اعم از آن است که در زمان تصدی سمتهای مذکور یا قبل از آن مرتکب جرم شده باشند.

طبق این ماده مهم برای صلاحیت استثنائی مقرر در مواد ۳۰۷ و ۳۰۸ این قانون، باید مرتکب جرم **یا در زمان ارتكاب جرم، تصدی یکی از سمت های یاد شده را داشته باشد** یا اینکه در زمان رسیدگی به جرم دارای یکی از سمت های مذکور در مواد قبلی باشد. اما این امر شامل بعد از زمان تصدی سمت مانند بازنشستگی متهم نمی شود.

ماده ۳۱۰ قانون آیین دادرسی کیفری: متهم در دادگاهی محاکمه می‌شود که جرم در حوزه آن واقع شود. اگر شخصی مرتکب چند جرم در حوزه‌های قضائی مختلف گردد، رسیدگی در دادگاهی صورت می‌گیرد که مهمترین جرم در حوزه آن واقع شده باشد. چنانچه جرائم ارتكابی از حیث مجازات مساوی باشد، دادگاهی که مرتکب در حوزه آن دستگیر شود، به همه آنها رسیدگی می‌کند. در صورتی که متهم دستگیر نشده باشد، دادگاهی که ابتداء تعقیب در حوزه آن شروع شده است، صلاحیت رسیدگی به تمام جرائم را دارد.

این ماده بیان کننده اصل صلاحیت محلی است.

یعنی دادگاهی صالح به رسیدگی می‌باشد که در آن محل جرم انجام شده است اما در بعضی موارد نحوه ارتکاب جرم طوری است که اجزای مختلف عنصر مادی آن جرم در دو حوزه قضایی مختلف واقع است که در این صورت تشخیص دادگاه صلاحیتدار دشوار می‌شود و به دلیل بروز اختلاف بین مراجع قضایی، آرای وحدت رویه دیوان عالی کشور تعیین تکلیف می‌کند.

خیلی دقت کنید، مبنای اصلی و اولیه تعیین صلاحیت محلی، محل وقوع جرم است.

سوال

اگر شخصی مرتکب چند جرم در چند حوزه قضایی مختلف یا چند استان گردد که مجازات آن با یکدیگر یکسان بوده و متهم دستگیر نشده باشد، تکلیف چیست؟

جواب

در این فرض باید گفت، دادگاهی صالح به رسیدگی است که در صورت عدم دستگیری متهم، ابتدا تعقیب را آغاز کرده است و این دادگاه صلاحیت رسیدگی به تمام جرائم را دارد. البته این فرض در صورتی است که متهم دستگیر نشده باشد.

مثال

علی آقا در استان کرمانشاه، استان همدان و استان تهران سه جرم مختلف را انجام داده است که مجازات این سه جرم با یکدیگر یکسان است. علی آقا هنوز دستگیر نشده است که دادگاه مثلاً استان تهران شروع به رسیدگی کرده است و تحقیقات خود را در مورد انجام این جرم شروع نموده است. در این فرض چون دادگاه استان تهران زودتر از دادگاه دو استان دیگر تحقیقات را شروع کرده است، این دادگاه صلاحیت رسیدگی به تمام جرائم علی را دارد. اما اگر علی آقا احیاناً در حوزه قضایی یکی از محل های وقوع جرم دستگیر شود، دادگاهی که متهم در حوزه آن دستگیر شده است، صالح به رسیدگی می‌باشد.

سوال

شاید بپرسید منظور از صلاحیت کیفری چیست؟

جواب

صلاحیت کیفری عبارت است از توانایی و شایستگی قانونی و نیز تکلیف مرجع قضایی رسیدگی به یک دعوای کیفری تا آن دادگاهی که می‌خواهد به آن امر کیفری رسیدگی کند، توانایی و شایستگی قانونی این امر را داشته باشد.

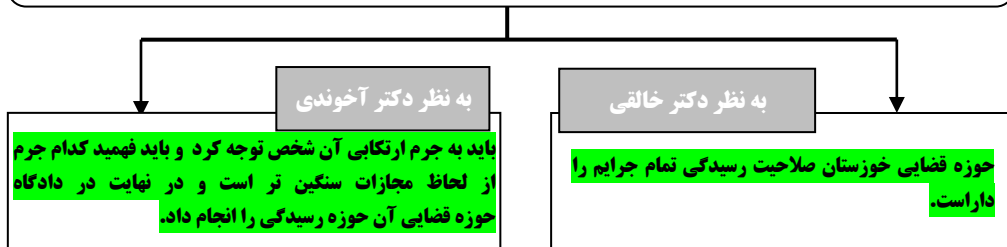
سوال

حسن، متهم به ارتکاب جرم کلاهبرداری در کاشان و سرقت تعزیری در تهران و قتل عمد در اصفهان شده است. وی در استان همدان دستگیر شده است. حال رسیدگی به جرائم حسن در صلاحیت کدام دادگاه می‌باشد؟

جواب

در جواب این سوال باید گفت طبق نظر برخی از اساتید مانند دکتر خالقی، با اطلاق ماده ۳۱۰ قانون آیین دادرسی کیفری، محل دستگیری متهم ملاک است (یعنی شهر همدان) از نظر دکتر خالقی فرقی ندارد که در کدام محل مرتکب جرم را انجام داده است بلکه در هر محلی که دستگیر شود دادگاه همان محل، صالح به رسیدگی خواهد بود. اما به نظر دکتر آخوندی، چون محل دستگیری متهم محل وقوع یکی از جرائم وی نبوده است، پس محل دستگیری وی صالح به رسیدگی نخواهد بود و به نظر دکتر آخوندی دادگاه کیفری ۱ استان اصفهان صالح به رسیدگی می باشد. زیرا جرم مهم تر در حوزه قضایی آن شهر اتفاق افتاده است و از آنجا که قتل عمد جرمی مهم تر از جرم کلاهبرداری و سرقت تعزیری است، پس دادگاه کیفری ۱ استان اصفهان صالح به رسیدگی می باشد.

در نهایت در خاطر داشته باشید اگر توسط شخصی، چند جرم در حوزه قضایی کرمانشاه، ایلام و همدان ارتکاب یافت و در حوزه قضایی مثلاً خوزستان دستگیر شد:

در جمع بندی کلی به یاد داشته باشید، اگر پس از تشخیص محل وقوع جرائم متعدد متهم معلوم شود که جرائم ارتكابی وی در حوزه های قضایی مختلف واقع شده، به منظور اجرای صحیح قواعد تعدد جرم، لازم است که به همه اتهامات متهم در یک دادگاه رسیدگی شود. البته مشروط بر اینکه جرائم مختلف در صلاحیت ذاتی دادگاه های واحد باشند. برای تعیین کردن دادگاه صالح از میان چند دادگاه که جرائم مختلف آنها واقع شده نیز محل وقوع مهمترین جرم باید مورد توجه قرار گیرد و ملاک تشخیص مهمترین جرم برای تعیین دادگاه صالح، شدت مجازات هر یک از جرائم و مقایسه آنها با یکدیگر می باشد. در نهایت باید گفت نظر دکتر خالقی نظر بهتر و پذیرفته تری خواهد بود.

سوال

در یک پرونده ۱۲۰ نفر در شهر تبریز قربانی کلاهبرداری یک شخص گردیدند و در تهران نیز ۵ نفر به همین سرنوشت دچار شدند. اگر متهم در تهران دستگیر شود کدام دادگاه صالح به رسیدگی است؟

نکته آزمونی کارشناسی ارشد سال ۱۳۹۲

جواب

با توجه به محل دستگیری مرجع قضایی تهران صالح به رسیدگی است، چون استان تهران یکی از محل هایی است که شخص جرم کلاهبرداری در آنجا انجام داده است و چون در آنجا دستگیر شده است با توجه به محل دستگیری او مرجع قضایی تهران صالح به رسیدگی است. طبق رأی وحدت رویه شماره ۷۲۹ مورخ ۱۳۹۱/۱۲/۱ در خصوص جرم کلاهبرداری مرتبط با رایانه بیان داشته است که «هر گاه تمهید مقدمات و نتیجه حاصل از آن در حوزه های قضایی مختلف صورت گرفته باشد، دادگاهی که بانک افتتاح کننده حساب زیان دیده از بزه که پول به طور متقلبانه از آن برداشت شده در حوزه آن قرار دارد، صالح به رسیدگی است.»

مثال اول

مثلاً احمد از طریق کلاهبرداری رایانه ای در کرمانشاه موجب خروج وجه از حساب مشتری که نزد بانکی در مشهد می باشد گردیده است. دادگاه صالح به اتهام احمد همان دادگاه محل بانک (مشهد) است. طبق رأی وحدت رویه شماره ۷۲۱ مورخ ۱۳۹۰/۴/۲۱ که در مورد جرم مزاحمت تلفنی است باید دقت داشته باشید که وقوع بزه مزاحمت برای اشخاص به وسیله تلفن یا دستگاه های مخابراتی دیگر، موضوع ماده ۶۴۱ قانون مجازات اسلامی منوط به آن است نتیجه ای که مقصود مرتکب بوده است، محقق گردد. بنابراین در مواردی که اجرای مزاحمت از یک حوزه قضایی شروع و نتیجه آن در حوزه قضایی دیگر حاصل شود، محل حدوث نتیجه مزبور و وقوع جرم محسوب و ضابط صلاحیت دادگاه رسیدگی کننده نیز همین امر خواهد بود.

مثال دوم

اگر علی در استان تهران به وسیله تلفن برای محمد در استان کرمانشاه مزاحمت تلفنی ایجاد کند و علی آقا در اصفهان دستگیر شود، در این فرض باید گفت، دادگاه صالح رسیدگی به جرم مزاحمت تلفنی این شخص، استان کرمانشاه است زیرا نتیجه جرم تلفنی در استان کرمانشاه که محل برداشتن گوشی توسط محمد می باشد، محقق گردیده است.

رای وحدت رویه مهم کنکوری

طبق رأی وحدت رویه شماره ۶۶۹ مورخ ۱۳۸۳/۷/۲۱ که در مورد صدور چک بلامحل است، باید توجه داشته باشید که در رویه متداول سیستم یکپارچه بانک ها به دارنده چک اختیار داده شده است که علاوه بر افتتاح حساب وجه آن را از سایر شعب نیز مطالبه نماید.

بنابراین در صورت مراجعه دارنده چک در مهلت مقرر در شعب دیگر و صدور گواهی عدم پرداخت از بانک مرجوع علیه بزه صدور چک بلامحل محقق و دادگاه محل وقوع جرم، صالح به رسیدگی خواهد بود.

خیلی دقت کنید

منظور هیات عمومی این است در این فرض محل وقوع جرم محل صدور گواهی عدم پرداخت است نه محلی که حساب در آنجا افتتاح شده است. پس به محل صدور گواهی عدم پرداخت خیلی دقت کنید.

نکته مهم و کلیدی

در مورد جرم هواپیما ربایی باید بدانید رسیدگی به جرم هواپیما ربایی از لحاظ صلاحیت محلی، در صلاحیت دادگاه ها و مراجع قضایی پایتخت (یعنی استان تهران) است.

ماده ۳۱۱ قانون آیین دادرسی کیفری: شرکا و معاونان جرم در دادگاهی محاکمه می شوند که صلاحیت رسیدگی به اتهام متهم اصلی را دارد، مگر اینکه در قوانین خاص ترتیب دیگری مقرر شده باشد.

تبصره- هرگاه دو یا چند نفر متهم به مشارکت یا معاونت در ارتکاب جرم باشند و یکی از آنان جزء مقامات مذکور در مواد (۳۰۷) و (۳۰۸) این قانون باشد، به اتهام همه آنان، حسب مورد، در دادگاههای کیفری تهران و یا مراکز استان رسیدگی می شود و چنانچه افراد مذکور در مواد (۳۰۷) و (۳۰۸) این قانون در ارتکاب یک جرم مشارکت یا معاونت نمایند به اتهام افراد مذکور در ماده (۳۰۸) نیز حسب مورد در دادگاههای کیفری تهران رسیدگی می شود.

مواد ۳۰۷ و ۳۰۸ در برگرفته مقاماتی می باشند که دارای سمت های خاص و تعریف شده و بالایی هستند. این سمت ها را در خاطر داشته باشید و بدانید که مواد ۳۰۷ و ۳۰۸ این قانون در برگرفته چه افرادی می باشد و هرگز فراموش نکنید که رسیدگی به جرائم این افراد، در دادگاه کیفری تهران و یا مراکز استان رسیدگی می شود.

این ماده در مورد دادگاه صلاحیت دار شرکا و معاونان جرم بحث کرده است و بیان داشته شرکا و معاونین جرم در دادگاهی محاکمه می شوند که صلاحیت رسیدگی به اتهام مجرم اصلی را دارند.
رأی وحدت رویه به شماره ۵۴۹ مورخ ۱۳۶۹/۱۲/۲۱ بیانگر این نکته است، اگر جرمی که تحقق آن منوط به فعل دو نفر باشد، جرم واحدی می باشد و رسیدگی به مشارکت و یا معاونت در ارتکاب جرم در یک دادگاه میسر است.

توجه داشته باشید

لزم رسیدگی به اتهامات شرکا و معاونان جرم در دادگاهی که به اتهام متهم اصلی رسیدگی می کند، برای جلوگیری از صدور آرای مختلف و متعارض با یکدیگر از سوی دادگاه های مختلف در مورد جرم واحد است و برای اینکه از این امر جلوگیری شود و آراء صادره از دادگاه ها راجع به آن جرم واحد با یکدیگر تعارضی نداشته باشند، به آن امر در یک دادگاه رسیدگی می شود و آن دادگاه، دادگاهی است که به اتهام اصلی رسیدگی می کند.

مثال

اگر احمد در استان تهران مرتکب جرم کلاهبرداری شود و داریوش که ساکن بندرعباس است در این جرم نقش معاون را داشته باشد، رسیدگی به جرائم آنها در صلاحیت دادگاه کیفری ۱ استان تهران می باشد.

سوال

اگر یک شخص نظامی با معاونت یک شخص غیر نظامی مرتکب یک جرم خاص نظامی شوند تکلیف چیست؟

جواب

در جواب به این سوال باید گفت در این رابطه باید قائل به تفکیک شویم.
در اینجا یک استثناء داریم و باید توجه داشته باشید به جرائم شخص نظامی، در دادگاه نظامی و به جرائم شخص غیر نظامی، در دادگاه کیفری رسیدگی می شود.
باید توجه داشت که آیا مرتکب جرم، شخص نظامی است و جرمی که انجام داده شده از جمله جرائم خاص نظامی می باشد یا خیر؟
اگر اینگونه بود رسیدگی به جرم وی در دادگاه نظامی است و اگر احياناً شخص دیگری که غیر نظامی بود در این جرم نقش معاون را داشت، چون این شخص، یک شخص غیر نظامی است به جرم معاونت وی در دادگاه غیر نظامی رسیدگی می شود اما در مورد جرم جاسوسی این مسئله را نداریم.

نکته مهم و کلیدی آزمون وکالت

اگر شخصی که نظامی است به همراه و مشارکت یک شخص غیر نظامی، مرتکب جرم جاسوسی شوند، رسیدگی به جرم جاسوسی هر دوی آنها در صلاحیت دادگاه نظامی است و طبق تبصره یک ماده ۲۴ قانون مجازات جرائم نیرو های مسلح، محاکمه شرکا و معاونین جرم جاسوسی به تبع مرتکب اصلی این جرم، رسیدگی در دادگاه نظامی می باشد.

جمع بندی نهایی

اگر یک شخص نظامی با معاونت یک شخص غیر نظامی مرتکب جرم خاص نظامی شود (به استثنای جرم جاسوسی) رسیدگی به جرم این دو نفر به تفکیک در دادگاه نظامی و دادگاه کیفری است.

درست است که به جرائم معاونان و شرکای مجرم در دادگاه صالح رسیدگی کننده به اتهام مباشر جرم رسیدگی می شود اما همان طور که دیدیم این قاعده یکسری استثنائات دارد و در قسم پایانی این ماده بیان شده ، مگر در قوانین خاص ترتیب دیگری مقرر شده باشد.

منظور از این قوانین خاص، مقررات خاصی اعم از اینکه در همین قانون یا در قانون دیگر پیش بینی شده است، می باشد .

مثال مهم

اگر در میان مباشر، معاون و شرکای جرم یک یا چند نفر زیر ۱۸ سال سن داشته باشند، رسیدگی به اتهامات متهمان تفکیک می شود و به اتهام هر یک از آنها در دادگاه مربوط به خودش رسیدگی می شود.

خیلی دقت کنید، یکسری افراد هستند که اگر مرتکب جرائمی شوند، رسیدگی به جرم آنها در صلاحیت دادگاه خاصی است. مثل اطفال ، افراد نظامی و اینگونه افراد اگر جرمی را با مشارکت شخص دیگری انجام دهند در دادگاه خاص خودشان رسیدگی می شوند، اما شریک جرم، **حسب مورد** در دادگاه کیفری یا دادگاه خاص دیگری محاکمه می شود.

توجه داشته باشید

این اثر کامل ترین و جامع ترین منبع جهت آماده سازی داوطلبان

آزمون های حقوقی علی الخصوص آزمون وکالت می باشد.

این کتاب حدوداً **۴۰۰ صفحه** می باشد و تمامی مواد

قانون آیین دادرسی کیفری به صورت روان و کامل تشریح شده است و

داوطلب را به طور کامل از مطالعه دیگر کتب بی نیاز می کند

مطالب این کتاب چکیده ده عنوان کتاب اصلی و معتبر است

این فقط بخشی از این کتاب تک جلدی بود

با خرید این کتاب (حدوداً ۴۰۰ صفحه ای) مطمئن باشید

به هیچ کتاب و منبع دیگری نیاز نخواهید داشت و کسب

رتبه تک رقمی بسیار آسان است

ما این ادعا را ثابت کرده ایم. کلیک کنید خودتان ببینید

جهت تهیه این کتاب به همراه فایل صوتی تدریس با موسسه قانون یار تماس حاصل فرمایید

۰۲۱۶۶۹۷۹۵۱۹ – ۰۲۱۶۶۹۷۹۵۲۶

سی دی های تدریس صوتی دروس حقوقی و کارگاه های قانون خوانی های
موسسه قانون یار را از ما بخواهید (سبک آموزشی نوینی در جامعه حقوقی کشور)

با مطالعه دیگر کتب نموداری و صوتی موسسه قانون یار

به همین سبک دیگر هیچ نیازی به خرید منبع مکمل دیگری ندارید

شماره تماس های مدیران فروش قانون یار

۰۹۱۹۶۷۴۸۶۲۵ – ۰۹۱۹۶۷۴۸۶۴۵

پشتیبانی ۲۴ ساعته آنلاین در واتس آپ

و ثبت سفارش از طریق واتس آپ ۰۹۱۰۰۶۳۶۰۰۲

با قانون یار، رتبه تک رتبه بیار

مهمترین منابع و مأخذ استفاده شده جهت تألیف این کتاب

کتاب نکته ها در قانون آیین دادرسی کیفری (به عنوان منبع اصلی)...دکتر علی خالقی

کتاب قانون آیین دادرسی کیفری.....دکتر علی خالقی

دوره ۲ جلدی حقوق یار آیین دادرسی مدنی.....بهنام اسدی

دوره ۴ جلدی حقوق یار مدنی.....بهنام اسدی

دوره ۵ جلدی قانون آیین دادرسی کیفری.....دکتر محمود آخوندی

دوره ۲ جلدی قانون آیین دادرسی کیفری.....دکتر محمد آشوری

دوره ۲ جلدی قانون آیین دادرسی کیفری.....دکتر اسماعیل ساولانی

کلیات قانون آیین دادرسی کیفری.....دکتر رجب گلدوست جویباری

کتاب محشای قانون مجازات اسلامی.....دکتر ایرج گلدوزیان

کتاب قانون آیین دادرسی کیفری در نظم حقوقی نوین.....دکتر عباس حق پناهان

کتاب قانون آیین دادرسی کیفری.....دکتر جلال الدین مدنی

کتاب مجموعه تست های قانون آیین دادرسی کیفری.....دکتر حمیدرضا کلانتری